

Отримано: 13 вересня 2017 р.

Прорецензовано: 21 вересня 2017 р.

Прийнято до друку: 26 вересня 2017 р.

e-mail: kotyash@ukr.net

DOI: 10.25264/2519-2558-2017-68-31-36

Котяш О. І. Лексика традиційного ткацтва у структурі сучасної говірки (на матеріалі текстів говірки села Залужжя Дубровицького району Рівненської області) / О. І. Котяш // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Острог : Вид-во НаУОА, 2017. – Вип. 68. – С. 31–36.

УДК 811.161.2'28

Котяш Олександр Іванович,

здобувач, Інститут української мови Національної академії наук України

ЛЕКСИКА ТРАДИЦІЙНОГО ТКАЦТВА У СТРУКТУРІ СУЧАСНОЇ ГОВІРКИ (на матеріалі текстів говірки села Залужжя Дубровицького району Рівненської області)

У статті на лексичному матеріалі, записаному від жителів села Залужжя Дубровицького району Рівненської області, виявлено ткацьку лексику, пов'язану з процесом снування, зокрема ту, яка не зафіксована в словниках або інших джерелах; доведено її самотніть. Зазначену лексику розглянуто з дотриманням основних вимог діахронного і синхронного аналізу, розроблених у сучасній лексикологічній науці. Аналіз цієї лексики дає можливість зробити висновки, що більшість назв етимологічно споріднена і спільна для всієї території України. Літературні назви *снувати*, *снівниця* і їх численні деривати побутують у діалектному вжитку, але останнім часом у селі ніхто не снує і не тче, оскільки зі зникненням ткацького ремесла зникають і лексеми, які позначають ті процеси або дії.

Ключові слова: у десятку, у дев'ятку, восьмачку, снувниця, пара, губица, числянка, вогніво, ви́ма.

Котяш Олександр Іванович,

соискатель, Институт украинского языка Национальной академии наук Украины

ЛЕКСИКА ТРАДИЦІЙНОГО ТКАЧЕСТВА В СТРУКТУРІ СОВРЕМЕННОГО ГОВОРА (на матеріалі текстів говора села Залужжя Дубровицького району Ровенської області)

В статті на лексическом матеріалі, записаном от жителей села Залужье Дубровицкого района Ровенской области, обнаружено ткацкую лексику, связанную с процессом снования, в том числе ту, которая не зафиксирована в словарях или других источниках; доказана ее самотность. Указанная лексика рассмотрена с наблюдением основных требований диахронического и синхронического анализа, разработанных современной лексикологической наукой. Анализ данной лексики дает возможность сделать выводы, что подавляющее большинство названий этимологически родственное и является общей на всей территории Украины. Литературные названия *сновать*, *снівниця* и их многочисленные дериваты бытуют в диалектном употреблении, но в последнее время в селе никто не снует и не ткет, поскольку с исчезновением ткацкого ремесла исчезают и лексемы, которые обозначают те процессы или действия.

Ключевые слова: у деіс'атку, у деўі'іатку, вос'імачку, снуўн'іца, пара, губіца, ічыс'л'анка, івогн'іво, вы́ма.

Oleksandr Kotyash,

Applicant, Institute of the Ukrainian Language of the National Academy of Sciences of Ukraine

VOCABULARY OF TRADITIONAL WEAVING IN THE STRUCTURE OF MODERN DIALECTS (on the material of dialect in the village Zaluzhzhya Dubrovtsky district of Rivne region)

In the article on the lexical material recorded from the inhabitants of the village of Zaluzhzhya in the Dubrovtsky district of Rivne region, a group of traditional weaving terms related to the preparatory stage of weaving – the conception and dressing of the loom is presented. In particular, one that is not recorded in dictionaries or other sources; proves its identity. These lexemes are considered in compliance with the basic requirements of diachronic and synchronous analysis, developed by modern lexicology science. In this investigation not only the weaving vocabulary of the given thematic group is given, but also its origin and further fate are determined. There is evidence that the dialect has a lot to do with the Belarusian dialects, as evidenced by both dictionaries and scientific intelligence from leading scholars who studied the lexemes of the Belarusian and Ukrainian dialects of this lexical-thematic group.

The analysis of this vocabulary gives an opportunity to conclude that the vast majority of names are etymologically related and common in the whole territory of Ukraine. The literary names of the congregation, the wanderer and their numerous derivate are in dialectal use, but in the village nobody has ever been able to sew and weave, because the disappearance of the weaving craftsmanship disappears and tokens that denote those processes or names of actions.

Key words: in ten, in nine, in eight, swagger, twain, numerology, hubytsa, wohnivo, vuma.

Одним із найдавніших і найважливіших елементів національної культури українського народу є ткацтво. Це найпоширеніший вид господарської діяльності й народного мистецтва, який має багатовікову історію і глибокі традиції. Багатий і цінний матеріал із ткацтва не повинен зникнути безслідно. Ще на початку ХХ ст. Є. Романов, білоруський етнограф, закликав: «Потрібно поспішати з описом побуту, устрою, що зникає, інакше рука часу швидко згладить всі особливості життя, а нове покоління етнографів, яке прийде нам на зміну, вже не знайде в ньому національних рис» [15, с. 18]. Основними прядильними волокнами в українців, як і в інших народів, були вовна, коноплі й льон. У цій статті представлено групу лексики традиційного ткацтва в селі Залужжя Дубровицького району Рівненської області, яке належить до середньополіського діалекту північного наріччя. Зокрема проаналізуємо тематичну групу лексики підготовчого етапу ткацтва – снування та заправління ткацького верстата.

Тематичну групу слів на позначення різних аспектів процесу снування (назви дій; ткацьких пристроїв; назви снувального декору у виробництві; назви осіб, що снують пряжу) містять давні писемні пам'ятки, історичні та сучасні лексикографічні праці, етнографічні описи, твори класиків української літератури тощо.

Мета дослідження – простежити використання в залузькій говірці ткацької лексики, пов'язаної зі снуванням і підготовчим етапом ткацтва. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань: 1) виявити лексеми ткацтва, пов'язані зі снуванням; 2) з'ясувати походження досліджуваних слів; 3) простежити подальшу долю лексем, пов'язаних зі снуванням.

Вагомим внеском у визначення походження та етимологічних зв'язків ткацької лексики, пов'язаної зі снуванням, стало дослідження О. Трубочова «Ремесленна термінологія в славянських мовах: Етимологія и опыт групповой реконструкции», присвячене огляду народної текстильної лексики окремих слов'янських мов і реконструкції давньої слов'янської термінології. У слов'янському та зокрема українському мовознавстві це старовинне ремесло головно вивчали етнографи (Н. Лебедева, С. Сидорович, А. Курилович, А. Нестер, Г. Маслова, О. Никорак, О. Боряк), діалектологи (В. Матвеева, Й. Дзедзельський, Л. Терешко, М. Безкишкіна, Н. Владимирська, А. Бодник, М. Павлова, Н. Венжинович, І. Ніколаєнко), лексикографи (Б. Фалінська, В. Василенко, К. Матейко, Є. Шевченко) та ін.

Упродовж останніх десятиріч українські діалектологи активніше досліджують різні тематичні групи лексики, зокрема й номінації ткацтва. Приміром, Н. Вежинович вивчає лексику ткацтва говорів Тернопільщини [6], І. Ніколаєнко в різнопланових дослідженнях репрезентує матеріал про ткацтво з українських східнословобожанських говірок [17–20], М. Безкишкіна, даючи словотворчу характеристику назвам деяких народних промислів, звертає увагу й на лексику ткацтва північно-східних районів Сумської області [1–2], А. Бодник досліджує прядильно-ткацьку термінологію в бойківських говірках [3, с. 123–125], А. Залеський подає ареальну та структурно-семантичну характеристику назв знарядь для обробки льону й конопель в українських діалектах [13, с. 24–36], Л. Терешко аналізує термінологію прядіння й ткацтва в говірках Одещини [26, с. 95–107], І. Шумей представляє ткацьку лексику Наддністрянщини в прислів'ях і приказках [30, с. 139–141] тощо.

Білоруська термінологія оброблення льону представлена в лексикографічно-лінгвогеографічному дослідженні Ф. Клімчука і Т. Трухан [28], у передмові до якого автори аналізують стан вивчення лексики прядіння, ткацтва та обробітку льону в білоруських діалектах, зокрема і в поліських, а в основній частині репрезентують тематичний словник «Обробіток льону», у якому вміщено назви приладів і процесів підготовки льону до прядіння, назви приладів і процесів прядіння, а також номінації пряжі та її підготування до снування; крім цього, подано 53 лінгвістичні карти. Зазначимо, що поліська термінологія ткацтва й прядіння найповніше представлена в матеріалах до лексичного атласу Правобережного Полісся [МЛІА] М. Никончука, який подає матеріали, зібрані в 465 говірках упродовж 1971–1977 років. У цій праці 71 питання присвячено назвам ткацького начиння, процесів ткацтва та обробітку льону.

Т. Швидкова в контексті східнослов'янських мов проаналізувала давні назви трудових процесів завершального етапу первинної обробки льону та конопель, поширені в різних регіонах України, розглянула їх походження та семантику [29].

Г. Гримашевич у статті «Динаміка лексики ткацтва в середньополіських говірках» представила розлоге дослідження про поліське ткацтво, дослідила динамічні процеси в тематичній групі лексики ткацтва в середньополіських говірках Житомирської області [10].

Наша розвідка реалій народного ткацького промислу, форми його організації, техніки виробництва, типів виробів тощо є об'єктом лінгвістичного дослідження на основі однієї говірки, а саме села Залужжя Дубровицького району Рівненської області. Досить цінним матеріалом послуговувало білоруське видання «Лексика Полесья (матеріали для полесского диалектного словаря)» [37], оскільки село Залужжя розташоване за сорок кілометрів від білоруського кордону і має багато спільних рис із білоруською мовою. У книзі зібрано тематичні словники, у яких подано порівняльний аналіз лексики поліських діалектів, що відображають матеріальну культуру поліщуків.

Одним із найвідповідальніших етапів усього ткацького циклу є снування. Від заснованої пряжі залежала правильність розподілу основи на верхній і нижній ряди в процесі ткацтва ниток. Під час снування визначали також довжину і ширину майбутньої тканини, зокрема ширину позначали такими лексемами: *у деіс'атку, у деу'їатку, вос'мачку*.

Поняття «готувати основу для ткання» сучасна українська мова передає дієсловом *снувати*, яке виводять із псл. *snovati. Пор.: *сновать* «швидко пересушатися (рухатися) туди-сюди, назад і вперед»; «готувати пряжу основи для ткання». Не будемо перераховувати, як представлена ця лексема в різних словниках – це все докладно описано в працях Т. Швидкової та Г. Гримашевич. Подаємо лише лексеми досліджуваної говірки. Нитки снували *снуйн'їцою*. Ось як пояснює цю лексему діалектоносія:

ота́ка |дошчечка |є / ота́ка ота́ка |дошчечка і дв'ї |д'їрочки / і |ўкла́даїєца с'їди |отий д'в'ї |н'їточка / так шоб не бл'їзен'ко во́ни бул'ї / шоб ота́ко / шоб во́ни не сплутвал'їса |отий д'в'ї |н'їточка // [42].

Цю лексему зафіксовано в «Словнику бойківських говірок» М. І. Онишкевича:

Сновалка /Гоц. 1896, 105/ -*ўка* /Р – ч/, -*ўке* /Яснь/ тк. Прилад, на якому перевивають нитки з цівки для ткання. Ще снувальниця, снованниця, снувалниця, снувальниця [36, с. 233].

У «Словнику західнополіських говірок» Г. Аркушина цю лексему пояснено так:

СНИВНИЦЯ [снуйниц'а] -і, ж. 'пристосування, на якому снують основу для ткання'. У «Словнику поліських говорів» П. Лисенка зафіксовано таке пояснення: Сновальниця, і, ж. Снівниця /Рдн. – В./.

У «Лексике Полесья»: сновачка – *ложка* (снуйу сновачкой), [сновница] – 1) рамочная сновалка, 2) планки с кольшками, прибываемые к стене для снования.

У Залужжі снували *пнрами* лише на стіні (по кутах хати або хліва забивали кілочки на відстані 15–20 см один від одного, між якими послідовно натягували потрібну кількість ниток). Снування на *рами* («щоб не псувати хату дірками від кілочків у стіні») було розповсюджене в інших регіонах України, у Залужжі такого пристрою не було. Лексеми *пара* словники здебільшого пояснюють як парний, подвійний предмет, а в «Лексике Полесья» її описано так: [пара] – две нитки основы.

Посновані нитки на кілочках рахують *губицями* (*убицями*). У жодному словнику української мови не засвідчено цієї лексеми, окрім «Лексика Полесья»:

[губа] – 1. единица измерения основы в длину, равная при сновании на стене или рамочной сновалке расстоянию между двумя основными кольшками (от 5 до 7 «локтей»). 2. единица измерения основы, равная при сновании на вращающейся сновалке ее периметру. 3. единица измерения самодельной ткани в длину (по числу «губ» основы).

Ось так пояснює лексеми інформатор:

ї зноў на ко́лочок / і пошло с'їди і пошло ето ўс'ї до́рогу |отак // с'їкул'ко ти з'їробиш |отут |ете то ўже шчи|тайєца *губи́ца* / |ето так|го то то *губи́ца* |буде // ну то на то|му вел'їка / шоб вона |доўга була // |сажн'їў |часом с'їм насну|їєш / таке |доўге // ўже ето сну|їєш // о |їа |їак у |ман'ї сновала да та|рас по|биў на хл'їў|її / да хл'їў та|к'ї |доўги да та|к'ї |доўг'ї бул'ї *губи́ц'ї* // д'в'ї *намн'їтки* ви|ход'їло // а на|м'їтка ето т|реба / |їак |їак'ї |сажен' шоб т|рошки бул'ш // [44].

Наступним етапом після снування буде важливий момент: порохувати пари *чис'л'анками*, а потім ті *чис'л'анки* у *пасма*. Залежно від кількості пасом утворено назви: *вос'їмачка*, *деўїятка*, *де|с'атка*:

а шчи|тайєш ўже не *пнрами* а шчи|тайєш уже *чис'л'анками* / одна *числ'анка* три |н'їтки // а |десет' |числ'анок у |пасми // ето ўже с'їкул'ко |пас'ом // ето у *де|с'атку* сну|їєш то т|реба |десет' тих |пасом // у *деўїятку* / *вос'їмачку* // ну *вос'їмачка* ето груб'їїше та|ке // |ето на та|ке ўже шос' було / на меш|ки / на рад'їжку // а *деўїятка* |їак|шо ко|нопл'ї да *деўїятка* то ето сорт / а ўже л'он то то намет|ки // [44].

чис'л'анка – літературна назва – *чисниця*.

ЧІСНИЦЯ, і, ж. Десята частина (три нитки) пасма. *Ой сяду я у п'ятницю, Чи не напряду я хоч чисницю* (Укр. нар. пісні, 2, 1965, 346); *Невістка мотала починки, полічила чисниці та пасма, скинула півмоток з мотовила й сховала в свою скриню* (Н.-Лев., II, 1956, 301) [СУМ, т. 11, с. 330].

Лексема *чисниця*, уживана на більшості території України, у залужській говірці – *чис'л'анка*. Назва своєрідна і має спільний корінь *чис-* із лексемою *чисниця*.

Лексема *вогн'їво* не має жодного споріднення з вогнем. Якщо врахувати важливість і ступінь тяжкості затраченого часу й сили на снування ниток, то потім зняття ниток із кілочків, не сплутавши, не розгубивши, можна порівняти до того, як вихопив із вогню жар. Лексема *вогн'їво* не зафіксована в жодному словнику, окрім «Лексика Полесья», де має назву *плетенка*:

[плетенка] – основа, заплетення в петли после снятия со стены или сновалки для дальнейшей обработки или хранения до наведения на станок.

Отже, можемо припустити, що це своєрідна місцева назва. На скільки давня – невідомо. Перша згадка про село датована 1629 роком. Уважаємо, що вже тоді люди вмiли ткати полотно й відповідні номени вже були в лексиконі жителів села:

по|том уже |їак осно|ваў і зноў при|шоў до |самого то|го |першого ко|лочка шо за|бити / і |туйу *пнру* заўї|азаў і роздел'їў і зачепїў // шоб во́на ўже була у *пнри* // і |їаїаж |першаж |тожеж д'в'ї / і |етож зї|язвайєш |їїх і зразу за|чипайєш на ко́лочок і па|шоў уже / і во́на са|ма дер'їжаца // ўїїє|їт во́но / *пнража* на то|му / а |їак зн'ат' ? // |їо|го бел'реш |отак поск|їручвайєш т|рошки шоб було мн'акше / поро|биў ус'ї по д'в'ї |штуки да та|ко поскачав'ї і ўже дої|шоў туди і бел'реш |їо|го с то|го ц'ївашка зн'ї|майєш / чи ко́лок там чи ц'ївашок / ўже во́но т|рошки мн'акше бо ш сну|їєш то наг'алгаїєш / бо і ўс'ороўно опа|де / |осоваїєца / а по|том у *к|роснах* уже во́но не |лад'їца / |їаїа |н'їтка доў|їїша а

Ітайа ко|руча // і ши йак іете наў|йеш / то ўже Ітайа ко|руча а Ітайа доў|жиїша то ўже ў|ризвайеш / н'іткі // о|то **клоп|йна** // іето шоб зн'ат' // ў|же во|на о|тут уд|войе на іетому ко|лочку шо тут на Ісамум н'ізу за|тикана // і за|сад'вайеш ту|ди іруку і ў|же / у се|ред'іну / дер|жиш шоб воно не зб|йіг|лоса / бо_ж во|но т|реба шоб по|д'іл'нос'т'і // і зб|райеш так ту|ди с'у|ди / ту|ди с'у|ди // іето ўже на|зв|вайеца **Івогн'іво** // бел|реш зб|райеш / ну та|ке ў|же во|но зб|иране // Ітайа Ін'іткі Ітайа **п|ража** // тож п|ража по|пута|йеца то Ібуде н'іткі // [44].

Щоб нитки були міцні, не рвалися в процесі ткання, їх потрібно було **обл'ім'**.

[обливать] – крохмалить [37].

У Залужжі обливали нитки картопляним відваром або сім'ям із льону. Після того нитки стають міцніші, жорсткіші. Далі потрібно просушити. Якщо погода морозна, то сушили в хаті на грубі або коло печі, наприкінці зими їх виносили надвір. Також потрібно було пильнувати, щоб нитки не змерзлися, бо пропадуть, і тоді вся робота піде нанівець.

ох Іал'е ши ето ў|же Ібудемо на те|перешн'і к|росна Ібайат' / бо ш|чиж йіх т|реба **обл'ім'** да Івисушит' // во|но не Іче|ца йак Ітако|но сп|рад'ане а не Іс:укане / н'іткі // т|реба йіх / ет' о|парат то хто І Ібул'бу ва|риў а хто Іс'імн'е ва|риў / шоб у та|ке л'іпуче / шоб во|ни так'і бу|л'і жост'к'і // о да т|реба йіх / Іал'е_ж т|реба йіх уже Ібуде то так з іетим йак вони зб|ирані Ік'іда|йеш уже ў|йак'іс' цо|бер чи шо і ў|же там йіх Іпариш і о|то тим а посл'і ў|же с то|го ви|майеш де там о|париў у цо|б|ри / та|к'і Ікол'іс' цо|б|ри ў|се бу|л'і // да і іетим / **п|рач|ем** / **Ілу|шиш** // Ідобре т|реба Ів|бит' йіх // бо во|ни Ібудут р|ваца у к|роснах / йак з|робиш к|росна // р|ват'імуца // а йак уже та|к'і вони Іжост'к'і с|танут / Іл'іпки / то во|ни_ж Ідобре ш:и|вайеца / т|реба_ж йім по|поход'іт' Іпоки по|лот|но з|робиш // тим н'іт'кам // по|понасту|пайеш // а Ічасом не не до|ход'іш // а то ў|же т|рохи шоб вес|на бу|ла / ў|же т|рохи йак Ісонечко йе да Івинесеш а к|рї Ібоже морозец чут' за|хопит йіх – про|пал'і тво|ї к|росна ў| **йез|ду** по|не|сеш (сміє|т|ся) // а Іпосл'і_ж ў| Ікаж|ного бу|ло_ж Ікел'е Іпечи **но|с'іла** // і на Іту|йу **но|с'ілу** // йак Імало кро|с'он / а тож Імус'іла не Івел'ми / а Ідал'е на Ігрубу / Ічерез Ігрубу с'у|да ту|да шоб Івисушит' йіх // т|реба Ідобре шоб Івисушит' / йак Ідобре обол'і|йеш і Ідобре Івисушиш то Ідобре і Ів|итчеш // і не Ібуде ву|з|луў / а так то по|пор|вуца да по|поз|й|зв|вайеш / то_ж не Ібудеш тка|т' йак Ін'ітка по|р|валаса – ў|с'о // [44].

гу|бица, в|ма – лексеми теж самобутні. Зафіксовані лише в білоруських джерелах.

Отже, бачимо, що залузька говірка має багато спільного з межовими білоруськими говірками.

Аналіз лексик, пов'язаної зі снуванням, дає можливість зробити висновки, що більшість назв, етимологічно споріднена з псл. *snovati, спільна на всій території України, увійшла в українську лексикографічну літературу. Літературні назви *снувати, снівниця* та їх численні деривати побутують у діалектному вжитку. Типовим явищем для українських говірок є дублетні найменування пристрою для снування основи, семантика яких тотожна.

Розвиток сучасної промисловості, безперечно, віддзеркалений у всіх сферах виробництва й ткацтва зокрема. Останніх років п'ять–сім ніхто в Залужжі вже не тче, відповідно і не снує. Упродовж останніх двадцяти років це заняття було стихійним і зафіксовано лише поодинокі випадки снування й ткання в селі.

Отже, лексика, що стосується процесу ткання, зокрема снування та підготовчого процесу до ткання, виходить з ужитку разом із самим процесом. У багатьох людей старшого покоління є на горищі власні верстати. Ми маємо можливість спостерігати за процесом зникнення ткацтва як ремесла і лексем, пов'язаних із цим видом промисловості. Дуже прикро, але через років десять не лише в Залужжі вийдуть із ужитку лексеми **зап|рен'ка, Ін'іто, н'ічоўка, макоўіки, Івогн'іво, в|ма**, а й по всій Україні, де розвинене це ремесло.

Література:

1. Безкишкіна М. Т. Словотворча характеристика назв деяких народних промислів / М. Т. Безкишкіна // Українська діалектна морфологія. – К., 1969. – С. 44–47.
2. Безкишкіна М. Т. Лексика и фразеология коноплеводства, прядения и ткачества украинских говоров северо-восточных районов Сумской области : автореф. дисс. ... канд. филол. наук. – Полтава, 1965. – 20 с.
3. Бодник А. А. Прядильно-ткацька термінологія в бойківських говорах / А. А. Бодник // XIII республіканська діалектологічна нарада : тези доповідей. – К., 1969. – С. 123–125.
4. Боряк О. Ткацтво в обрядах та віруваннях українців (середина XIX – початок XX ст.) / О. Боряк. – К., 1997. – 196 с.
5. Боряк О. О. Веретено і пряслиця у слов'янській міфологічній традиції / О. О. Боряк, О. В. Герасимчук // Нар. творчість та етнографія. – 1990. – № 1. – С. 30–36.
6. Венжинович Н. Ф. Лексика народних промислів (ткацтво) говорів Тернопільщини : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Н. Ф. Венжинович. – Ужгород, 1998. – 244 с.
7. Владимирская Н. Г. Материалы к описанию полесских народных представлений, связанных с ткачеством. Снование / Н. Г. Владимирская // Полесский этнолингвистический сборник. – М., 1983. – С. 225–346.

8. Владимирская Н. Г. Полесская терминология ткачества / Н. Г. Владимирская // Лексика Полесья. – М., 1968. – С. 193–280.
9. Глуховцева К. Д. Динаміка українських східнословобожанських говірок : монографія / К. Д. Глуховцева. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 594 с.
10. Гримашевич Г. І. Динаміка лексики ткацтва в середньополіських говірках / Г. І. Гримашевич // Філологічний вісник Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – 2011. – С. 219–227.
11. Гриценко П. Ю. Українська діалектна лексика: реальність і опис (деякі аспекти) / П. Ю. Гриценко // Діалектна лексика: лексикологічний, лексикографічний та лінгвогеографічний аспекти : матеріали доповідей Міжнародної конференції. – Глухів : РВВ, 2005. – С. 5–23.
12. Гура А. В. Матеріали к описанию народных представлений, связанных с ткачеством, в зоне полесско-подляского пограничья / А. В. Гура // Восточнославянский этнолингвистический сборник : исследования и материалы. – М., 2001. – С. 105–117.
13. Залеський А. М. Ареальна і структурно-семантична характеристика назв зрядь для обробки льону й конопель в українських говорах / А. М. Залеський // Проблеми дослідження діалектної лексики і фразеології української мови : тези доповідей. – Ужгород, 1978. – С. 24–36.
14. Казачэнка Т. Палескія назвы падрыхтоўчых этапаў да ткання і шыцца / Т. Казачэнка, С. Камарэнка // Велике лядо : зб. статей. – Житомир, 1992. – С. 102–108.
15. Курилович А. Н. Белорусское народное ткачество / А. Н. Курилович. – Мн. : Наука и техника, 1981. – 119 с.
16. Лебедева Н. И. Прядение и ткачество восточных славян / Н. И. Лебедева // Восточнославянский этнографический сборник. – М., 1965. – С. 488–492.
17. Ніколаєнко І. Ареальна варіативність лексики традиційного народного ткацтва / І. Ніколаєнко // Вісник Луганського держ. пед. ін-ту ім. Тараса Шевченка. – 2000. – № 9. – С. 73–81.
18. Ніколаєнко І. О. Структура й ареальна характеристика лексики традиційного ткацтва в українських східнословобожанських говірках : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / І. О. Ніколаєнко. – Запоріжжя, 2000. – 24 с.
19. Ніколаєнко І. Ткацтво Східної Слобожанщини: реалії і легенди / І. Ніколаєнко // Діалектологічні студії. 5: Фонетика, морфологія, словотвір / [відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей]. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАНУ, 2005. – С. 311–325.
20. Ніколаєнко І. Фрагмент тематичного словника назв виробів ткацтва, полотна і тканини та їх частин (с. Танюшівка Новопокровського р-ну Луганської області) / Ірина Ніколаєнко // Східнословобожанські українські говірки : науково-навчальний посібник. – Ч. II. – Луганськ : Альма-матер, 2002. – С. 95–100.
21. Охріменко Г. Про давнє ткацтво на Поліссі та Волині / Г. Охріменко, О. Шевчук // Полісся. Етнікос, традиції, культура. – Луцьк, 1997. – С. 248–252.
22. Павлова М. Р. Веретено и связанные с ним народные представления / М. Р. Павлова // Региональные особенности восточнославянских языков, литератур, фольклора и методы их изучения. Часть II : тезисы докладов и сообщений III республиканской конференции. – Гомель, 1985. – С. 132–134.
23. Павлова М. Р. Полесские обряды и поверия, связанные с ткачеством / М. Р. Павлова // Полесье и этногенез славян : предварительные материалы и тезисы конференции. – Москва, 1983. – С. 111–113.
24. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) / О. А. Стишов. – 2-ге вид., переробл. – К. : Пугач, 2005. – 388 с.
25. Струганець Л. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ століття / Любов Струганець. – Тернопіль : Астон, 2002. – 352 с.
26. Терешко Л. С. Словотвір прикметників (на матеріалах лексики коноплярства і ткацтва українських говірок північного Причорномор'я) / Л. С. Терешко // XIV республіканська діалектологічна нарада. – К., 1977. – С. 74–76.
27. Терешко Л. С. Терминология прядения в украинских говорах Одесщины / Л. С. Терешко // Українська діалектологія і ономастика. – К., 1964. – С. 95–107.
28. Трухан Т. М. Лексика апрацюї льну : тематичны слоўнік, лексічны атлас / Т. М. Трухан, Ф. Д. Клімчук. – Мінск : Права і эканоміка, 2006. – 202 с.
29. Швидкова Т. А. Лексика трудових процесів завершального етапу первинної обробки льону та конопель / Т. А. Швидкова // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Філологічні науки. – 2013. – Книга 1.
30. Шумей І. А. Ткацька лексика Наддністрянщини в прислів'ях та приказках / І. А. Шумей // Проблеми української діалектології на сучасному етапі. – Житомир, 1990. – С. 139–141.

Джерела:

31. Аркушин Г. Л. Словник західнополіських говірок : у 2 т. / Г. Л. Аркушин. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волинського держ. університету ім. Лесі Українки, 2000.
32. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
33. Грінченко Б. Д. Словарь української мови : у 4 т. / Б. Д. Грінченко. – К. : Лексикон, 1996.

34. Етимологічний словник української мови : у 7 т. [гол. ред. О. С. Мельничук]. – К. : Наук. думка, 1982–2012.
35. Історичний словник українського язика / [уклад.: Є. Тимченко та ін.]. – Харків ; К. : Держ. вид. України, 1930–1932.
36. Лисенко П. С. Словник поліських говорів / П. С. Лисенко. – К. : Наук. думка, 1974. – 260 с.
37. Лексика Полесья : матеріали для полесского словаря. – М. : Наука, 1968.
38. Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок : у 2 ч. / М. Й. Онишкевич. – К. : Наук. думка, 1984.
39. Рудницький Я. Б. Етимологічний словник української мови у 2 т. / Я. Б. Рудницький. – Вінніпег, 1962–1972.
40. Словник української мови : в 11 т. / [за ред. І. К. Білодіда]. – К. : Наукова думка, 1971–1980.
41. Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. : у 2 т. / [ред. кол.: Д. Г. Гринчишин, Л. Л. Гумецька (голова), І. М. Керницький]. – К. : Наукова думка, 1978.
42. Срезневский И. И. Материалы для словаря древнерусского языка / И. И. Срезневский. – М., 1989. – Т. I–III.
43. Тимченко Є. Матеріали до словника писемної та книжної української мови XVI–XVIII ст. : у 2-х кн. / Є. Тимченко ; підгот. до вид. В. В. Німчук, Г. І. Лиса. – К. ; Нью-Йорк, 2002.

Інформатори:

44. Котяш Катерина Романівна, 15.06.1939 р. н., освіта – закінчила 7 класів, працювала дояркою в колгоспі.
Дата запису: 16.01.2016 р.